

**Σχέδιο απάντησης του Πρωθυπουργού για την πρόοδο της
Ελλάδος στους στόχους της Λισσαβόνας**

Στο Συμβούλιο Κορυφής της Λισσαβόνας αποφασίστηκε η ανάληψη δράσης ώστε να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), στο τέλος της δεκαετίας που διανύουμε, η πιο ανταγωνιστική και πρωτοποριακή οικονομία της γνώσης, που θα διασφαλίζει την βιώσιμη ανάπτυξη και θα δημιουργεί περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας.

Η πορεία υλοποίησης των αποφάσεων της Λισσαβόνας παρακολουθείται με τη χρήση διαρθρωτικών δεικτών οι οποίοι αφορούν:

- τη γενικότερη οικονομική κατάσταση,
- την απασχόληση,
- την καινοτομία και έρευνα,
- τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις,
- την κοινωνική προστασία και
- το περιβάλλον.

Στους τομείς αυτούς η ελληνική οικονομία παρουσιάζει κάποια υστέρηση, σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ, αλλά συγχρόνως παρουσιάζει σχετικά γρήγορη βελτίωση. Η αποτελεσματικότητά μας στην υλοποίηση των υψηλών στόχων οι οποίοι έχουν τεθεί σε αυτούς τους τομείς θα κρίνει την σύγκλιση του βιοτικού επιπέδου, της κοινωνικής προστασίας και της ανταγωνιστικότητας προς τους

Ευρωπαίους εταίρους μας και την επιτυχία υλοποίησης των κατευθύνσεων της Λισσαβόνας.

1. Οικονομική μεγέθυνση

Ρυθμός Αύξησης (%) του πραγματικού ΑΕΠ											
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Ελλάδα	0,7	-1,6	2	2,1	2,4	3,6	3,4	3,6	4,1	4,1	3,7
Ε.Ε.-15	1,3	-0,4	2,8	2,4	1,6	2,5	2,9	2,7	3,4	1,5	1,5

Μέχρι και το 1995 οι ρυθμοί αύξησης της ελληνικής οικονομίας ήταν χαμηλότεροι από αυτούς της ΕΕ των 15.

Από το 1996 όμως, η κατάσταση αντιστρέφεται και ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελλάδας είναι σημαντικά υψηλότερος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, φτάνοντας πέρυσι το 4,1%. Ο ρυθμός αυτός είναι 2,5 φορές υψηλότερος από τον μέσο όρο για την Ε.Ε.

2. Βιοτικό επίπεδο σε σύγκριση με ΕΕ

ΑΕΠ κατά κεφαλήν (ΕΕ-15 = 100)											
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Ελλάδα	62,2	64,1	64,9	65,9	66,6	65,9	66,9	68,3	69	68,6	70,1

Η Ελλάδα κατά τη διάρκεια της τελευταίας τουλάχιστον δεκαετίας βρίσκονταν πάντα στην τελευταία θέση, όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ-

15. Αυτό το γεγονός είναι αναμφισβήτητο. Αυτό όμως που έχει σημασία είναι η προσπάθεια για τη μείωση της διαφοράς.

Σε ότι αφορά το κατά κεφαλήν εισόδημα της χώρας η πορεία από το 1992 είναι ανοδική. Έτσι από το 62% του μέσου κοινοτικού όρου το 1992 το κατά κεφαλήν εισόδημα της χώρας σε μονάδες αγοραστικής ισοδυναμίας βρίσκεται στο 70% το 2002.

Η Ελλάδα από το 1996 έως σήμερα μείωσε τη διαφορά κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες. Η πρόοδος λοιπόν ήταν σημαντική και οι προοπτικές για το μέλλον είναι ακόμα πιο ευοίωνες, καθώς οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης των επενδύσεων σε συνδυασμό με τους Ολυμπιακούς Αγώνες δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για διατήρηση των υψηλών ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ σε σχέση με την ΕΕ παρά την αρνητική διεθνή οικονομική συγκυρία.

3. Έρευνα και καινοτομία

Δαπάνες για την Έρευνα και την Καινοτομία ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)					
	1991	1993	1995	1997	1999
Ελλάδα	0,36	0,47	0,49	0,51	0,68
ΕΕ-15	1,94	1,95	1,90	1,86	1,92

Σε ότι αφορά στις δαπάνες για έρευνα τα πιο πρόσφατα στοιχεία για την Ελλάδα είναι για το 1999 και όπως προκύπτει

το ποσοστό των δαπανών έχει αυξηθεί στο 0,68% του ΑΕΠ έναντι 1,92% της ΕΕ. Οι δαπάνες για έρευνα ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξάνει κάθε χρόνο και από το 1993 έχει αυξηθεί σωρευτικά κατά 44%. Την ίδια περίοδο στην ΕΕ οι δαπάνες για την έρευνα ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένουν σταθερές. Η χώρα μας παρά την αύξηση παραμένει στην τελευταία θέση.

Ενθαρρυντικά είναι τα στοιχεία για την αύξηση των δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ, για τεχνολογία, πληροφορική και επικοινωνίες (ICT), για την ραγδαία αύξηση της πρόσβασης στο διαδίκτυο των επιχειρήσεων, ενώ κάποια πρόοδος έχει σημειωθεί στη δημιουργία Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital).

Στον τομέα της καινοτομίας και έρευνας βρίσκονται σε εξέλιξη σημαντικά προγράμματα όπως το e-business, προγράμματα πληροφορικής για τα σχολεία, τη δημόσια διοίκηση, το Χρηματιστήριο, το Υπουργείο Οικονομικών, το πρόγραμμα ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ του Υπουργείου Ανάπτυξης, δημιουργία «θερμοκοιτίδων», κλπ.

4. Πρόσβαση στο διαδίκτυο

		2000	2001
Ελλάδα	Οικογένειες	11,7	9,9
	Επιχειρήσεις	54	83
ΕΕ-15	Οικογένειες	28,4	37,7
	Επιχειρήσεις	70	89

Ένα ιδιαίτερα ενθαρρυντικό στοιχείο για την Ελληνική οικονομία είναι η αύξηση σε σχέση με πέρυσι του ποσοστού των επιχειρήσεων με πρόσβαση στο διαδίκτυο από 54% σε 83%. Ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι φέτος στο 89% από 70% πέρυσι. Η απόσταση που μας χωρίζει μειώθηκε σε σχέση με πέρυσι.

Σε ότι αφορά την πρόσβαση των νοικοκυριών στο διαδίκτυο είναι γεγονός ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην τελευταία θέση παρά την αύξηση κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες που σημειώθηκε από το 1998. Όμως τα νοικοκυριά θα ακολουθήσουν και αυτά. Εμείς με τα φορολογικά κίνητρα που δώσαμε για έκπτωση των δαπανών για αγορά υπολογιστή και σύνδεση στο διαδίκτυο, πιστεύουμε ότι σύντομα θα αυξηθεί το ποσοστό των νοικοκυριών που θα έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο.

5. Ποσοστό Απασχόλησης -Μισθολογικές διακρίσεις.

Τα ποσοστά απασχόλησης είναι χαμηλότερα στην Ελλάδα, σε σχέση με την ΕΕ. Σε μεγάλο βαθμό η υστέρηση που σημειώνει η Ελλάδα οφείλεται στο χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών. Αντίθετα τα ποσοστά απασχόλησης των ανδρών και όσων ανήκουν στις ηλικίες 55-64, βρίσκονται πολύ κοντά στο μέσο κοινοτικό όρο.

Τα ποσοστά απασχόλησης όμως έχουν βελτιωθεί την τελευταία δεκαετία λόγω σημαντικής αύξησης του ποσοστού

απασχόλησης των γυναικών. Το ποσοστό αυτό βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα το οποίο σημαίνει πως η προσφορά εργασίας των γυναικών αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά στο μέλλον.

Οι γυναίκες όμως που εργάζονται στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν λιγότερες μισθολογικές διακρίσεις έναντι των ανδρών. Έτσι στην Ελλάδα ο λόγος του μισθού των γυναικών ως προς το μισθό των ανδρών ήταν το 1998 87% και βρίσκεται πάνω από το αντίστοιχο μέσο όρο για την κοινότητα που είναι στο 84%.

6. Ανεργία

Παρά τις θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια, η αύξηση της προσφοράς εργασίας με τη συμμετοχή των γυναικών, ο περιορισμός του ρόλου της γεωργίας στην οικονομία και η μετανάστευση συνέβαλαν σημαντικά στην αύξηση της ανεργίας. Ο αριθμός των μεταναστών αγγίζει το 1/6 της συνολικής εργατικής δύναμης. Για αυτό προσπαθούμε να ελέγξουμε τις ροές των μεταναστών παρέχοντας το δικαίωμα για νομιμοποίηση όσων βρίσκονται ήδη εδώ και εργάζονται.

Οι υψηλοί ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης και μια σειρά από μέτρα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση αναμένεται να οδηγήσουν την ανεργία σε περαιτέρω πτωτική πορεία. Ήδη η ανεργία έπεσε το 2001 στο 10,5% από 11,9% που είχε φτάσει το 1999, ενώ το 2002 έχει μειωθεί σε μονοψήφιο ποσοστό.

7. Εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού - δαπάνες για παιδεία

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ελλάδα	*	2,7	3,0	2,9	3,1	3,4	3,5	3,7	3,5	3,5
Ευρωπαϊκή Ένωση	*	5,5	5,3	5,2	5,2	5,1	5,0	5,0	5,1	*

Η μέση ετήσια δαπάνη για ανθρώπινο δυναμικό μεταξύ Β' και Γ' ΚΠΣ αυξάνει κατά 40,3%. Υλοποιούνται μια σειρά από προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης. Προγράμματα επιχειρηματικής εκπαίδευσης, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, επαγγελματικού προσανατολισμού, πρακτικής άσκησης, εκπαίδευσης στις νέες τεχνολογίες, εκπαίδευσης ενηλίκων, δια βίου μάθησης κλπ τα οποία βελτιώνουν την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού και την προσαρμόζουν στις ανάγκες της ζήτησης.

Η Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2001, έχει την τελευταία θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στις δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Η Ελλάδα, όμως, έχει την μεγαλύτερη αύξηση δαπανών στην εκπαίδευση (0,6% ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) μαζί με το Βέλγιο (ως ποσοστό του ΑΕΠ) για το χρονικό διάστημα μεταξύ 1996-1999, όπου υπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεία για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ας σημειωθεί ότι στοιχεία διαθέσιμα για το 2001 υπάρχουν μόνο για έξι χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Στην επταετία 1996-2001 η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα μαζί με την Σουηδία που έδειξε αύξηση στις δαπάνες για την εκπαίδευση (από 3,1% ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 1996 σε 3,5% ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2001).

8. Άτομα που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και δεν παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ελλάδα	25,2	25	23,2	22,4	20,7	19,9	19,8	17,8	17,1	16,5
Ευρωπαϊκή Ένωση	*	*	*	*	21,6	20,7	*	20,6	19,6	19,3

Στα τα άτομα που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και που δεν συνεχίζουν την κατάρτιση τους η Ελλάδα έχει την μεγαλύτερη μείωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (4,2 ποσοστιαίες μονάδες από 20,7% σε 16,5%) μετά την Ιταλία.

Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι μετά το 1993 το ποσοστό για την Ελλάδα παρουσιάζει σημαντική κάμψη με σταθερό ρυθμό κάθε χρόνο (από 25% το 1993 σε 16,5% για το 2001). Το ποσοστό των ατόμων αυτών για την Ελλάδα είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο μέσο όρο για την κοινότητα.

9. Δια βίου κατάρτιση

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ελλάδα	1,2	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	1,2	1,1	1,4
Ευρωπαϊκή Ένωση	*	*	*	*	5,7	5,8	*	8,2	8,4	8,4

Τα στοιχεία δείχνουν ότι είμαστε στην τελευταία θέση όσον αφορά την συμμετοχή ατόμων στην δια βίου κατάρτιση. Ο κοινοτικός μέσος είναι τουλάχιστον εφταπλάσιος.

Το ενθαρρυντικό στοιχείο όμως είναι ότι στο χρονικό διάστημα 1996-2001 η συμμετοχή αυξήθηκε από το 0,9% του πληθυσμού στο 1,4%.

10. Κοινωνική συνοχή

Κίνδυνος φτώχειας μετά από τα κοινωνικά επιδόματα (% του πληθυσμού)				
	1995	1996	1997	1998
Ελλάδα	22	21	23	22
ΕΕ-15	18	17	17	18

Παραμένουσα φτώχεια μετά από τρία έτη (% του πληθυσμού)		
	1997	1998
Ελλάδα	15	14
ΕΕ-15	10	11

Οι διαρθρωτικοί δείκτες κοινωνικής συνοχής δείχνουν πως η Ελλάδα υστερεί σε κάποιες πλευρές αυτού του τομέα.

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι παραπάνω δείκτες δεν είναι δείκτες φτώχειας αλλά κατανομής του εισοδήματος και προκύπτουν από την επιλογή της Eurostat να ορίσει ως όριο της φτώχειας το εισόδημα που βρίσκεται κάτω από το 60% της διαμέσου. (Η διάμεσος χωρίζει τον πληθυσμό σε 50% - 50%).

Η Ελλάδα έχει το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού κάτω από τα όρια της σχετικής φτώχειας, και το δεύτερο μεγαλύτερο όσον αφορά την παρατεταμένη φτώχεια μεταξύ των χωρών 12 που παρέχουν σχετικά στοιχεία. Η κατάσταση δεν παρουσίασε βελτίωση για τα χρόνια για τα οποία έχουμε στοιχεία ούτε στην Ελλάδα ούτε στην Ε.Ε.

Η πρώτη παρατήρηση που μπορεί να γίνει είναι ότι τα διαθέσιμα στοιχεία αφορούν το 1998 και δεν φαίνεται η όποια πρόοδος σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια. Μία δεύτερη παρατήρηση είναι ότι τα νούμερα αυτά δεν αποδίδουν την πραγματική εικόνα διότι δεν λαμβάνουν υπόψη τις ελληνικές ιδιαιτερότητες όπως το αυξημένο ποσοστό ιδιοκατοίκησης.

11. Οικονομικές μεταρρυθμίσεις

Στον τομέα της οικονομικής μεταρρύθμισης έχουν γίνει μια σειρά από ενέργειες οι οποίες αφορούν την απελευθέρωση και εποπτεία των αγορών, ιδιωτικοποιήσεις και

γενικότερα ενέργειες τόνωσης του ανταγωνισμού. Τα αποτελέσματα αυτών των διαδικασιών έχουν αρχίσει να εμφανίζονται στους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης καθώς και στις τιμές αρκετών υπηρεσιών.

Ήδη βρισκόμαστε σε ένα σημείο επιτάχυνσης και ποιοτικής εμπάθυνσης των αποκρατικοποιήσεων και δημιουργίας ισχυρών μονάδων μέσω συγχωνεύσεων και συμμαχιών με άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν ολοκληρωθεί θέματα εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδιαίτερα αγορών, εισαγωγής διεθνών λογιστικών προτύπων, εταιρικής διακυβέρνησης, απλοποίησης διαδικασιών ίδρυσης επιχειρήσεων κλπ.

12. Σχόλιο για τους δείκτες

Η χρήση των δεικτών για την αξιολόγηση των πολιτικών είναι αναγκαία. Οι δείκτες πρέπει και μπορούν να διευκολύνουν τον εντοπισμό καλών εμπειριών και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών. *Δεν πρέπει να αποτελούν «καλλιστεία», ή να οδηγούν σε συγκρίσεις ανόμοιων πραγμάτων ή να δίδουν την εντύπωση ότι διαφορές μεταξύ συστημάτων που εμπεδώθηκαν σε δεκαετίες μπορούν να εκλείψουν από την μια στιγμή στην άλλη.* Η χρήση δεικτών δεν πρέπει να οδηγήσει σε *‘φетиχισμό δεικτών’*.